

Κοινή Ομάδα Εργασίας Ορθοδόξων και Ρωμαιοκαθολικών Άγιος Ειρηναίος

Ορθόδοξος Συγ-γραμματέας:

Καθηγ. Δρ. Νικόλαος Λουδοβίκος

Χορτιάτης 57010

Θεσσαλονίκη

Greece / Griechenland

Phone: +30-2310-348004

Telefax: +30-2310-300360

E-mail: nloudovikos@aeath.gr

Ρωμαιοκαθολικός Συγ-γραμματέας:

Dr. Johannes **Oeldemann**

Johann-Adam-Möhler-Institut f. Ökumenik

Leostr. 19 a, 33098 Paderborn

Germany / Deutschland

Phone: +49-5251-8729804

Telefax: +49-5251-280210

E-Mail: J.Oeldemann@moehlerinstitut.de

Ανακoinωθέν – Αγία Πετρούπολη 2011

Μετά από πρόσκληση της Ορθόδοξης Εκκλησίας της Ρωσίας πραγματοποιήθηκε από τις 9 έως τις 13 Νοεμβρίου 2011 στην Αγία Πετρούπολη η όγδοη συνάντηση της Κοινής Ομάδας Εργασίας Ορθοδόξων και Ρωμαιοκαθολικών Άγιος Ειρηναίος. Η συνεδρίαση φιλοξενήθηκε στους χώρους της Ορθόδοξης Θεολογικής Ακαδημίας της Αγίας Πετρούπολης και είχε ως στόχο να εμβαθύνει την κατανόηση του Πρωτείου από ρωμαιοκαθολικής, ορθόδοξης και οικουμενικής σκοπιάς. Στην έναρξη της συνεδρίασης ο Επίσκοπος Magdeburg Δρ. Gerhard Feige, ρωμαιοκαθολικός συμπρόεδρος της Ομάδας Εργασίας, απεύθυνε χαιρετισμό στα μέλη της ομάδας, εκ μέρους και του ορθοδόξου συμπροέδρου, Μητροπολίτη Δρ. John Yazigi, ο οποίος λόγω ασθένειας δεν μπόρεσε να λάβει μέρος.

Στην Κοινή Ομάδα Εργασίας Ορθοδόξων και Ρωμαιοκαθολικών Άγιος Ειρηναίος ανήκουν εικοσιέξι θεολόγοι, δεκατρείς ορθόδοξοι και δεκατρείς ρωμαιοκαθολικοί, από διάφορες ευρωπαϊκές χώρες και τις ΗΠΑ. Ιδρύθηκε το 2004 στο Paderborn (Γερμανία) και πραγματοποίησε έκτοτε συναντήσεις στην Αθήνα (Ελλάδα), στη Chevetogne (Βέλγιο), στο Βελιγράδι (Σερβία), στη Βιέννη (Αυστρία), στο Κίεβο (Ουκρανία) και στο Magdeburg (Γερμανία). Στη συνεδρίαση στην Αγία Πετρούπολη τα μέλη της Ομάδας Εργασίας ασχολήθηκαν εκ νέου με τις διατυπώσεις της Πρώτης Συνόδου του Βατικανού σε σχέση με το Πρωτείο του Πάπα, καθώς και με τις αντιδράσεις των ορθοδόξων προς αυτήν τη Σύνοδο σε διαφορετικές περιοχές (Ρωσία, Μέση Ανατολή, Ρουμανία). Εκτός αυτού τους απασχόλησε ο τρόπος κατανόησης του Πρωτείου μέσα στην Εκκλησία από την πλευρά της Ορθόδοξης Εκκλησίας της Ρωσίας και συζήτησαν τις προτάσεις άλλων οικουμενικών ομάδων μελέτης (Διαβούλευση Ορθοδόξων και Ρωμαιοκαθολικών στις ΗΠΑ, Λουθηρανική-Καθολική Ομάδα Μελέτης της Farfa Sabina), με στόχο την επίτευξη συμφωνίας στο θέμα του Πρωτείου. Τα αποτελέσματα των εργασιών αυτής της συνεδρίασης συνοψίστηκαν στις παρακάτω κοινές θέσεις:

Για εμάς, ρωμαιοκαθολικούς και ορθόδοξους, είναι ζήτημα θεμελιώδους σημασίας, να καταλάβουμε την Πρώτη Σύνοδο του Βατικανού με τη βοήθεια της ιστορικής μεθόδου. Έτσι θα μπορέσουμε να ξεπεράσουμε τις συχνά απολογητικές στάσεις του 19ου και 20ου αιώνα και από τις δύο πλευρές. Με τη μέθοδο αυτή εξάλλου θα μπορέσουμε ν' αποκτήσουμε πρόσβαση στο νόημα που ήθελαν να δώσουν οι πατέρες της Συνόδου στα συμφωνημένα κείμενα. Απ' αυτήν την άποψη είναι μεθοδολογικά απαραίτητο να προσφύγουμε στις τοποθετήσεις που έγιναν στη Σύνοδο πριν την ψήφιση αυτών των κειμένων. Μόνο έτσι μπορεί να γίνει κατανοητό το ακριβές νόημα που ήθελε να δώσει η Σύνοδος στις διατυπώσεις της.

Η χρήση αυτής της ιστορικής μεθόδου μας οδήγησε σε διάφορες διαπιστώσεις:

Η Πρώτη Βατικανή Σύνοδος δε δήλωσε δογματικά «Ο Πάπας έχει το αλάθητο», παρά καθόρισε με μία πιο εκτενή διατύπωση, κάτω από ποιες συνθήκες μπορεί ο Πάπας να εκφράσει με αλάθητο τρόπο τη διδασκαλία της Εκκλησίας.

Η διατύπωση της Συνόδου ότι οι παπικοί ορισμοί είναι αμετάκλητοι «από μόνοι τους, όχι λόγω της συναίνεσης της εκκλησίας (ex sese, non ex consensu ecclesiae)», δε σημαίνει ότι μπορεί ο Πάπας να καθορίζει μία διδασκαλία εκτός του σώματος της Εκκλησίας.

Οι αποφάσεις της Πρώτης Συνόδου του Βατικανού καθορίστηκαν κατά πολύ από τις πολιτικές συνθήκες: Εξασφάλιση της ελευθερίας των τοπικών Εκκλησιών απέναντι στο κράτος. Επίσης όμως καθορίστηκαν και από το πολιτισμικό πλαίσιο: η πρόοδος στην Αρχαιολογία, στη Γεωλογία, στην Ιστορία κλπ. προκάλεσε την επανεξέταση παραδοσιακών θρησκευτικών διατυπώσεων, έτσι ώστε ήταν απολύτως απαραίτητο να γίνει η αναπροσαρμογή τους σύμφωνα με τις νέες συνθήκες.

Η Σύνοδος είχε κι άλλους περιορισμούς να αντιμετωπίσει. Η διακοπή της Συνόδου λόγω πολέμου επέφερε μία ακούσια ανισορροπία στην Εκκλησιολογία: τη διαπραγμάτευση του Πρωτείου του Πάπα ανεξάρτητα από το αξίωμα του Επισκόπου και από το Μυστήριο της Εκκλησίας γενικότερα. Άλλοι περιορισμοί ήταν: μία πολύ εξειδικευμένη νομοκανονική γλώσσα, η οποία άφηνε περιθώρια για εσφαλμένες ερμηνείες, και μία Θεολογία ανεπαρκώς εμβαπτισμένη στην Αγία Γραφή και στη γνώση της ιστορίας της Εκκλησίας.

Η ίδια η ιστορική εργασία οδήγησε στην αναγνώριση του γεγονότος ότι πολλές μορφές που σχετίζονται με τον τρόπο πρόσληψης της Πρώτης Βατικανής Συνόδου, συμπεριλαμβανομένων των μαξιμαλιστικών ερμηνειών, δε συμμορφώνονται με το δόγμα, όταν αυτό κατανοηθεί σωστά. Έτσι λοιπόν το αλάθητο του Πάπα δεν είναι η πηγή του αλάθητου της Εκκλησίας, αλλά το αντίθετο. Ακόμη ένα παράδειγμα: Οι διδασχές του Πάπα δεν εγείρουν την αξίωση του αλάθητου, εκτός κι αν πρόκειται για ορισμούς ex cathedra.

Με βάση την πρόσληψη της Πρώτης Συνόδου του Βατικανού από τη Δεύτερη Σύνοδο του Βατικανού διακρίνεται μία νέα ισορροπία, η οποία ενισχύει το κύρος του επισκοπικού αξιώματος και της κοινωνίας των τοπικών Εκκλησιών. Το Διάταγμα *Unitatis Redintegratio*, στο οποίο γίνεται ένα ιδιαίτερο άνοιγμα απέναντι στις Ορθόδοξες Εκκλησίες, καλεί σ' έναν διάλογο «σε ίσο επίπεδο», ο οποίος μπορεί να εμπλουτιστεί μέσα από την ιστορική προσέγγιση. Εκτός αυτού η Εγκύκλιος *Ut Unum Sint* προτείνει μία συζήτηση σχετικά με τις μορφές εξάσκησης που θα μπορούσε να πάρει το Πρωτείο της Ρώμης σε μία επανενωμένη Εκκλησία.

Ταυτόχρονα συνειδητοποιούμε ότι τα ζητήματα του Πρωτείου γενικά από την πλευρά των ορθόδοξων δεν έχουν βρει επαρκή απάντηση ακόμα και από την ορθόδοξη σκοπιά. Μέσα στους κόλπους των Ορθόδοξων Εκκλησιών γίνονται συζητήσεις σχετικά με την ερμηνεία του παλιού Κανόνα που αφορά το ρόλο της πρώτης έδρας της Εκκλησίας στη σχέση του με τις άλλες έδρες, με αναφορά βεβαίως και στις σύγχρονες εκκλησιαστικές πραγματικότητες.

Οι συζητήσεις μας δείχνουν ότι δε μπορούμε να βρούμε ικανοποιητικές απαντήσεις στο ερώτημα για τις διάφορες μορφές και επίπεδα του Πρωτείου όσο είμαστε χωρισμένοι. Ελπίζουμε όμως ότι ενωμένοι θα βρούμε λύσεις που θα ανταποκρίνονται στους καιρούς.

Έχουμε επίγνωση ότι εξ αφορμής της Εγκυκλίου *Ut Unum Sint* πολλοί ασχολήθηκαν με το ζήτημα του Πρωτείου. Είναι καλό που αυτό το κεντρικό ερώτημα διερευνήθηκε από πολλές οικουμενικές ομάδες. Λαμβάνοντας υπόψιν τις διαφορετικές ερμηνείες της Πρώτης Συνόδου του Βατικανού ευχόμαστε την επεξεργασία μίας Ερμηνευτικής, η οποία θα ήταν σε θέση να ερμηνεύσει σωστά το κείμενο και να δείξει το δρόμο προς την πλήρη κοινωνία.

Το έγγραφο «Βήματα προς μία επανενωμένη Εκκλησία» που αναπτύχθηκε στην Βόρεια Αμερική από τη Διαβούλευση των Ορθόδοξων και Ρωμαιοκαθολικών συζητήθηκε λεπτομερώς. Αυτό το κείμενο διακρίνεται από μία πρακτική και καινοτόμο μέθοδο προσέγγισης. Ο διάλογος μεταξύ

Ορθοδόξων και Ρωμαιο-καθολικών σήμερα χρειάζεται ανθρώπους με όραμα για μία μελλοντική ενότητα, ανθρώπους που θα είναι σε θέση να κάνουν ρεαλιστικές προτάσεις για την επίτευξη αυτού του στόχου.

Μετά το πέρας της συνάντησης ο Επίσκοπος Gerhard Feige ευχαρίστησε τον πρόεδρο της Θεολογικής Ακαδημίας, Επίσκοπο Gatschina Αμβρόσιο, για τη φιλοξενία και τον αντιπρόεδρο της Ακαδημίας, Dr.Vladimir Khoular, για την υποστήριξη στην οργάνωση της συνάντησης. Εξ ονόματος όλων των συμμετεχόντων ο συγγραμματέας της Ομάδας Εργασίας, Dr. Johannes Oeldemann (Paderborn), εξέφρασε τις ευχαριστίες του προς τη ρωμαιοκαθολική Δράση Αλληλεγγύης „Renovabis“, το Γραφείο του Ιδρύματος Konrad Adenauer στη Ρωσία, και το γερμανο-ρωσικό Φόρουμ „Petersburger Dialog“ για τη γενναιόδωρη οικονομική υποστήριξη της συνάντησης. Η επόμενη συνάντηση της Ομάδας Εργασίας θα πραγματοποιηθεί στις αρχές Νοεμβρίου 2012 στη Μονή Bose στη Βόρεια Ιταλία.

